

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α. Ούλεν
- β. Πεδινοί
- γ. Εθνικές γαίες

(Μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Α2

Να αντιστοιχίσετε σωστά τα γράμματα της στήλης Α με τους αριθμούς της στήλης Β (περισεύει ένα στοιχείο από τη στήλη Β):

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
α. 1866-1869	1. Ολοκλήρωση διάνοιξης διώρυγας της Κορίνθου
β. 1909	2. Κρητικές Επαναστάσεις
γ. 1893	3. Ολοκλήρωση σιδηροδρομικού δικτύου
δ. 1898	4. Ναυτικός αποκλεισμός στη διάρκεια του Κριμαϊκού Πολέμου
ε. 1856	5. Έναρξη λειτουργίας Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου
	6. Συνταγματικές Μεταρρυθμίσεις του Τανζιμάτ

(Μονάδες 10)

ΘΕΜΑ Β1

α) Πού οφείλεται η προσέλκυση των ομογενών κεφαλαιούχων προς την Ελλάδα στις αρχές του 20^{ου} αιώνα; (μονάδες 8)

β) Ποια η σημασία που είχε η διακοπή των δραστηριοτήτων των κεφαλαιούχων της διασποράς στην Ανατολική Μεσόγειο για την ελληνική οικονομία; (μονάδες 5)

(Μονάδες 13)

ΘΕΜΑ Β2

α) Ποια ήταν η εικόνα των πόλεων της Ελλάδος αμέσως μετά την ανεξαρτησία; (μονάδες 6)

β) Ποια η κατάσταση των υποδομών του ελληνικού κράτους αμέσως μετά την ανεξαρτησία; Πού προσέκρουσαν οι όποιες προσπάθειες για τη δημιουργία των απαραίτητων δημοσίων; (μονάδες 6)

(Μονάδες 12)

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο των πηγών και τις πληροφορίες του βιβλίου σας, να προσδιορίσετε τους παράγοντες οι οποίοι οδήγησαν στην Επανάσταση του 1862.

(Μονάδες 25)

Πηγή 1

Ο Όθων, δεχθείς άκων την εγκαθίδρυση συνταγματικού πολιτεύματος, δεν είχε την διάθεση της πιστής εφαρμογής αυτού. Ευθώς εξ' αρχής, παραβιάζων το πνεύμα του Συντάγματος, ανεμίχθη εις έργα διοικητικά, επεμβαίνων εις τας βουλευτικές εκλογάς και προσπαθών εκδήλως να συγκεντρώση εις χείρας του περισσότεραν εξουσίαν. Προ δε της αντιστάσεως, την οποίαν εύρισκε δεν εδίσταζεν, ως είναι ευνόητον, να λάβη μέτρα πειστικά κατά της ελευθερίας του τύπου και της ανεξαρτησίας των συνειδήσεων, τούθ' όπερ εξήπτεν ακόμη περισσότερον την κατ' αυτού αντιπολίτευσην και προητοίμαζε την πτώσην του.

Ο βασιλεύς -όπως γράφει ο Ν. Δραγούμης (Αναμνήσεις, τομ. Β' σ. 122 επ.) έρρεπε φύσει «προς το σύστημα της συγκεντρώσεως», πολιτικοί δε, όπως ο Κωλέττης, «τελειοποίησαντες αυτό, και τον Όθωνα ενεθάρρυναν εις αυστηροτέραν εφαρμογήν και αυτοί εφήρμοσαν απηνέστερον... Η καταστολή της ελευθερίας των δημοκρατικών Αρχών, η καταδίωξις του τύπου, η επέμβασις εις τας εκλογάς τας τε βουλευτικάς και τας των δήμων, η αποβολή πάντων των οπωσούν ανεξάρτητον εχόντων το φρόνημα δημοσίων λειτουργών, και ιδίως των της Θέμιδος ... η δια παντός τρόπου πίεσις της συνειδήσεως των δικαστών, η διαστροφή των νόμων, ταύτα, και άλλα εις έν μόνον απέβλεπον, εις την σύμπτυσιν πάσης δυνάμεως εις χείρας της εξουσίας και την δι' αυτής παγίωσιν κυβερνήσεως πανισχύρου και διαρκούς....

Η προϊούσα κοινωνική εξέλιξις ενίσχυε το φιλελεύθερον και δημοκρατικόν πνεύμα, ούτως ώστε αι απολυταρχικαί τάσεις να μη είναι ανεκταί και να υπονομεύεται τουναντίον δια συνεχούς δράσεως η βασιλεία του Όθωνος. Βοηθούσης δε και της αναμίξεως των αντιπροσώπων των Προστατίδων Δυνάμεων εις την πολιτικήν ζωήν της χώρας, η οποία δεν έπαυε κατά τα έτη της απολυταρχίας και της συνταγματικής μοναρχίας, η θέσις του Όθωνος κατέστη τόσον επισφαλής, ώστε ευκόλως ανετράπη δι' επαναστάσεως, μολονότι όπως φαίνεται, δεν ημφεσβητούντο ωρισμένοι αρεταί του κα ανεγνωρίζετο η ταύτισις της ηγεμονικής του φιλοδοξίας προς τα εθνικά ιδανικά της εποχής εκείνης (ίδε και Ζ. Παπαντωνίου, Ο Όθων, 1934).

Α. Σβώλου, Τα Ελληνικά Συντάγματα, σσ. 79-80.

Πηγή 2

Για ολόκληρη την περίοδο της βασιλείας του Όθωνος ο ιστορικός Τρ. Ευαγγελίδης συνοψίζοντας γράφει: ... «η μακρά βασιλεία αυτού αποτελεί την ιστορίαν της πάλης... του έθνους προς τον ηγεμόνα αυτού· του

έθνους, ζητούντος να κυβερνηθή συμφώνως προς τα ήθη, τας παραδόσεις, τα ένστικτα και δια των εγκριτοτέρων αυτού τέκνων, και του ηγεμόνος, επιδιώκοντος μετά ζήλου την ιδέαν του να καταστήση την Ελλάδα τύπον ευρωπαϊκού κράτους, προς τούτο δε συγκετρύνοντος εν εαυτώ πάσαν εξουσία και μεταχειριζομένου όργανα ή ξένους, ή πρόσωπα μετρίας σημασίας και επιρροής».

Πηγή 3

Ψήφισμα του Έθνους

Τα δεινά της Πατρίδος έπαυσαν. Άπασαι αι επαρχίαι και η πρωτεύουσα συνενωθείσα μετά του στρατού έθεσαν τέρμα εις αυτά. Ως κοινή δε έκφρασις του Ελληνικού Έθνους ολοκλήρου κηρύττεται και ψηφίζεται:

Η βασιλεία του Όθωνος καταργείται. Προσωρινή κυβέρνησις συνιστάται όπως κυβερνήση το κράτος μέχρι συγκαλέσεως της Εθνικής συνελεύσεως, συγκειμένη εκ των εξής πολιτών: Δημητρίου Βούλγαρη Προέδρου, Κωνσταντίνου Κανάρη, Βενιζέλου Ρούφου. Εθνική συντακτική συνέλευσις καλείται αμέσως προς σύνταξιν της Πολιτείας και εκλογήν ηγεμόνος.

Ζήτω το Έθνος! ζήτω η Πατρίς!

Εγένετο εις Αθήνας εν έτει σωτηρίω 1862 και μηνί 8βρίου τη δεκάτη αυτού.

N. Μοσχονά, Ι.Ε.Ε., τόμ. ΙΓ', σ. 220

ΟΜΑΔΑ Α'

1) Να παρουσιάσετε τα χαρακτηριστικά των οικονομικών και κοινωνικών εξελίξεων μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο και ως το 1938 κατά τομείς:

- α) γεωργία-αγροτικό ζήτημα
- β) εμπόριο-αστικά στρώματα
- γ) βιομηχανία-εργατικό δυναμικό-συνδικάτα.

ΠΗΓΗ 1

Οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις μετά τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο
Οι συνεχείς πόλεμοι, οι πολιτικές αναταραχές, μια απρογραμμάτιστη οικονομική ανάπτυξη, ο κληρονομικός χαρακτήρας των ελληνικών κυρίαρχων τάξεων, που έχουν στα χέρια τους την εξουσία συντελούν στη διαιώνιση της σοβαρής οικονομικής καθυστέρησης της χώρας. Οι προσπάθειες για ανάπτυξη, κυρίως μετά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο –έργα υποδομής για τη βελτίωση του δημοσίου τομέα της οικονομίας, οικονομικά και φορολογικά μέτρα- καταλήγουν σε μια σχετική άνοδο του εθνικού εισοδήματος χωρίς ωστόσο να πετύχουν μια ουσιαστική τροποποίηση των δομών. Επικράτηση μιας γεωργίας με μικρή απόδοση λόγω ανεπαρκούς εξοπλισμού –η γεωργία απασχολεί ακόμα τα 55% του ενεργού πληθυσμού, ενώ η συμμετοχή της στο εθνικό προϊόν είναι 36%-, υπερβολική έμφαση στον τριτογενή τομέα –44% περίπου του εθνικού εισοδήματος- καθυστέρηση της βιομηχανίας που ουσιαστικά παραμένει ακόμα μια βιομηχανία κατανάλωσης με μεσαίες ή μικρές μονάδες που δεν αντιπροσωπεύουν παρά μόνο το 20% του εθνικού εισοδήματος, άνιση κατανομή του εισοδήματος αυτού, ανεργία και υποασχόληση που χαρακτηρίζουν όλους τους κλάδους της οικονομίας –23% του ενεργού πληθυσμού- ανεπαρκής διατροφή, εξάρτηση του συνόλου της οικονομίας από ποικίλες κρατικές ενισχύσεις και από ξένα κεφάλαια. Αυτά είναι τα τυπικά κοινά χαρακτηριστικά που συναντάμε σε όλες τις οικονομικά υπανάπτυκτες χώρες.

Παρ' όλα αυτά, η διαδικασία της κοινωνικής μεταβολής που ξεκίνησε από τα μέσα του 18ου αιώνα και κράτησε ολόκληρο το 19ο, εντείνεται μετά το 1910 και επιταχύνεται μετά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο. Πράγματι, η αναλογία ανάμεσα στον αγροτικό και στον αστικό πληθυσμό γίνεται όλο και περισσότερο ισόρροπη. Ο αστικός πληθυσμός, από 36,3% στα 1926, φτάνει σε 42% στα 1951. Η αστική τάξη ξεπερνά αρχικά την κρίση του εμπορίου και της ναυτιλίας που ήταν αποτέλεσμα του πρώτου παγκοσμίου πολέμου. Δεν παύει να δυναμώνει και να διευρύνει τις βάσεις της παράλληλα με την ανάπτυξη της βιομηχανίας, που η παραγωγή της έχει διπλασιαστεί σε σχέση με το 1939. Η αγροτική μεταρρύθμιση, που αποφασίστηκε το 1917 και άρχισε να πραγματοποιείται μετά το τέλος του πρώτου παγκοσμίου πολέμου, μεταβάλλει ουσιαστικά τον αγροτικό κόσμο εξαφανίζοντας τα τελευταία υπολείμματα ενός ανατολικού φεουδαρχισμού ή μισοφεουδαρχισμού. Προκαλεί επίσης τη γένεση μια αγροτιάς που αποτελείται σε μεγάλο βαθμό από μικρούς ή μεσαίους ιδιοκτήτες. Η μικρή καλλιέργεια ενός ως είκοσι εκταρίων αποτελεί, το 1951, το 93,5% του συνόλου των καλλιεργειών. Τέλος, σε κείνη την περίοδο, παράλληλα με την πρόοδο της βιομηχανίας αναπτύσσεται μια εργατική τάξη που οργανώνεται στα πλαίσια ενός σύγχρονου συνδικαλισμού και που αρχίζει να παίζει σημαντικό ρόλο στην κοινωνική ζωή της Ελλάδας.

Ν. Γ. Σβορώνου, Ανάλεκτα της Νεοελληνικής Ιστορίας, σσ. 298-299